

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Přeshraniční uzavírání sňatků v rámci EU a komplikace s tím spojené

Občané členských států mohou dnes bez jakýchkoliv potíží cestovat po celé EU. Toto cestování nezahrnuje pouze turistické cesty ale i možnost se v jiné zemi usadit, najít si práci, založit rodinu a prožít klidně zbytek života. Tato subjektivní práva jsou zakotvena již v tzv. primárním právu EU (mezinárodní smlouvy)[1] a mohou být omezena jen ve výjimečných případech.[2]

Jenže primární právo EU se soustředí především na ekonomický rozměr volného pohybu, ten s sebou ovšem nese i úskalí týkající se osobního statusu a rodinného života. Je totiž zcela přirozené a v dnešní době stále běžnější, že když občan jednoho státu na území státu jiného pracuje, chce si tam též pořizovat majetek movitý i nemovitý a zakládat rodinu. Logicky pak vznikají manželství, ale i jiné vztahy (mezi rodiči a dětmi), v nichž mají účastníci různou státní příslušnost. Ze 122 milionů manželství v EU pak nalezneme mezinárodní prvek přibližně v 13% z nich[3].

Lisabonská smlouva, nic převratného

Ani v éře po ratifikaci Lisabonské smlouvy, která znamenala významnou změnu ve fungování EU, není celá oblast rodinného práva upravena jednotným evropským předpisem. Vzhledem ke kulturním, náboženským, sociálním i jiným odlišnostem si především v otázkách uzavírání sňatků zachovávají největší význam vnitrostátní zákony jednotlivých zemí EU. Stejně tak je tomu v případě České republiky a jejích občanů, kde má hlavní slovo zákon o mezinárodním právu soukromém a procesním (ZMPS)[4].

ZMPS je zjednodušeně řečeno tzv. kolizní norma, která řeší situace, kdy se setkávají dva právní řády resp. třeba dva lidé, jejichž práva a povinnosti upravují různé právní řády. Na institutu manželství lze snadno demonstrovat, jak takový systém funguje. Nejdůležitějším atributem, od kterého se odvíjí všechny následné kroky při řešení náležitostí k uzavření sňatku, jeho platnosti nebo rozvodu, je státní příslušnost. Takže způsobilost k sňatku (např. věk nebo duševní zdraví) se řídí právem státu, jehož je osoba příslušníkem. Naopak forma sňatku (i rozvodu) spadá pod působnost práva státu, kde se obřad (řízení) koná. Majetkové a osobní poměry manželů se v první řadě řídí právem státu, jehož jsou příslušníky oba zároveň[5], pokud tomu tak není, nastupuje na území České republiky právo české nebo manžely smluvené.

Jak se k tomu staví EU a co je Brusel II

Evropská unie vydala v souvislosti s úpravou rodinného práva pouze dílčí nařízení známé pod názvem Brusel II[6]. To sice má přednost před ZMPS, ale obsahuje jen ustanovení zabývající se příslušností (lépe řečeno pravomocí) soudů ve věcech manželství. Tzn., v jakém členském státě bude soud rozhodovat např. o rozvodu. Základním pravidlem potom je, že to bude soud v zemi, kde mají oba manželé trvalé bydliště. ZMPS se použije jen v případě, že nepůjde určit soud podle uvedeného nařízení.

Závěr

Při řešení otázky manželství, rozvodu a dalších podobných záležitostí se zahraničním prvkem se ani v dnešní době nevyhnete znalosti minimálně dvou právních řádů. Nařízení Evropské unie se zaměřuje hlavně na procesní aspekt a z hlediska uživatelského pohodlí přineslo jen malý posun.

Mgr. Petr Leyer,
Transparency International

Tento článek vzniknul v rámci informační kampaně Zastoupení Evropské komise v ČR o právech občanů EU pořádané společností [Naviga4, s. r. o.](#)

Praktické informací k tématu naleznete na stránkách [Vaše Evropa](#)

Hlavním cílem kampaně je zvýšit povědomí o právech občanů EU, a to jak mezi odbornou, tak mezi širokou veřejností. Příbuzným projektem je populární soutěž pro širokou veřejnost „[Občane EU, znáš svá práva? Pouč ostatní](#)“.

[1] čl. 45 Smlouvy o fungování EU.

[2] Výjimku tvoří pouze výhrada veřejného pořádku, veřejné bezpečnosti a ochrany zdraví.

[3] Zpráva o občanství EU z roku 2010.

[4] § 19 a násl. zákona č. [97/1963](#) Sb. ve znění pozdějších předpisů.

[5] Dnes již není běžná praxe, že jeden z manželů získává po uzavření sňatku automaticky státní příslušnost toho druhého.

[6] Nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27. listopadu 2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech rodičovské zodpovědnosti.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc duben 2026](#)
- [Dvě kiwi denně: EU schválila první zdravotní tvrzení pro čerstvé ovoce](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)
- [Nová pravidla pro ground handling v EU a jejich dopady na letecký sektor](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc březen 2026](#)
- [Novelizace nařízení EU o odlesňování \(EUDR\)](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Doručování soudních písemností ze zahraničí do ČR](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc únor 2026](#)

- [Digital Fairness Act a influencer marketing - cesta ke konci roztržitosti regulace?](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc leden 2026](#)